Vasile Militaru

VORBE CU TÂLC

Ediţie de exil
- 1990 -

Vasile Militaru

VORBE CU TÂLC

Prezenta ediţie de exil a putut apare, ca un omagiu adus poetului martir, prin grija Domnului Grigore Scor, admirator al lui Vasile Militaru, a cărui operă o cunoaşte pe de rost, aproape în întregime si prin munca depusă de Preotul Gheorghe Calciu. Ingrijirea tehnica, punerea în pagina şi tot ce ţine de editare, au fost făcute de Domnul Andrei Calciu. Multumim, de asemeni, Domnilor Octavian şi Liviu Creţu care ne-au pus la dispoziţie asistenţa tehnică.

Ediţie de exil

- 1990 -

Vasile Militaru

VORBE CU TÂLC

Ediţie de Exil
1990

Către cititorii mei:

Aceste *"Vorbe cu tâlc"* au izvorît dintr'o adâncă iubire de oameni.

Scrise cu dorinţa de a folosi poporului - drept o cinstită călăuză pe căile tuturor virtuţilor - ele au fost publicate duminical în ziarul *"Universul"*, vreme de aproape doi ani şi astfel, prin sutele de scrisori ce am primit din toate unghiurile ţării, am putut avea dovada că aceste tâlcuiri morale, pornite din adâncul inimii mele, au mers de-a dreptul la inima poporului.

Inalte feţe bisericeşti, preoţi, învăţători, medici, ingineri, plugari, muncitori industriali, negustori şi o mulţime de nedreptăţiţi ai soartei sau ai oamenilor, alcătuind o întreagă scară socială, au urmărit cu viu interes apariţia acestor cugetări în ziar şi, adăpându-şi sufletul la izvorul de care le era sete, mi-au mărturisit nemărginita lor bucurie, admiraţie şi recunoştinţă pentru darul ce le-am făcut.

Unii dintre aceştia mi-au trimis fotografiile lor şi ale copiilor lor, asigurându-mă că aplică la tot pasul învăţăturile ce se desprind din aceste *"Vorbe cu tâlc"*,

datorită cărora, viata lor a căpătat un alt înţeles.

Din toate aceste scrisori şi fotografii, am alcătuit un album destul de voluminos şi, la rândul meu, azi, când dau la iveală această carte, simt îndatorirea să mulţumesc aici, din toată inima, tuturor celor care mi-au scris şi, mai ales, celor care nu şi-au dat adresa, pentru a le răspunde personal, întru cât rândurile lor mi-au fost mereu un îndemn la muncă mai mult.

Vă mulţumesc, dragii mei cititori, pentru dovada ce mi-aţi făcut astfel, confirmând înşivă că sămânţa acestor învăţături morale n'a căzut pe piatră seacă, ci a prins rădăcini în ogorul sufletului vostru, din care va ieşi rod luminos.

Deci, nu din trufie, ci ca să vă arăt cât de mare este mulţumirea ce simt că v'am putut fi de un asemenea folos, mi-aş lua voia să vă spun că mâine, de s'ar încheia şirul zilelor mele pe pământ, aş socoti împlinită o bună parte din datoria mea de om, prin ceea ce am pus în cele doua volume de *"Fabule"* (unul apărut, altul care va apare), cum şi în aceste *"Vorbe cu tâlc"*.

*****
***
*

In cele care alcătuiesc cuprinsul paginilor 29-43, am folosit unele idei din opera filosofilor: Budha, Platon, Heraclit din Efes, Democrit, Marc Aureliu, Omar Khayyam, Bacon, Spinoza, La Rochefoucauld, De Bonald, etc., idei cărora le-am dat veşmântul versului meu şi le-am adăogat, drept contribuţie proprie, idei şi simţiri personale, făcându-le astfel corespunzătoare scopului

urmărit de mine.

Toate celelalte sunt rezultate din observaţiile ce am putut face de când mă ştiu pe lume, în legătură cu viaţa. Aşa cum sunt închegate toate aceste *"Vorbe cu Tâlc"*, fie-vă aducătoare de adâncă şi adevărată fericire, iubiţii mei cititori!

Autorul - Vasile Militaru.

Vorbe cu Tâlc

Câinelui ce-mi stă'n ogradă, îi arunc de azi pe mâine,
Pentru paza lui cinstită, câte-un colţ uscat de pâine.
Si, de câte ori mă vede prin ogradă sau în prag,
Câinele, cu-a lui privire, îmi arată-atâta drag,
Incât, grai de om să aibă şi iubirea lui fierbinte
Mai duios el n'ar fi'n stare să mi-o spună prin cuvinte!...
Un argat, ţinut de milă şi sătul numai de bine,
Cu nespusă vrăjmăşie caută mereu la mine
Si, din ambele fiinţe căror astfel le dau pâine,
Eu mă'ntreb în toată clipa: *"Care-i om si care-i câine!"*

Un sicriu şi-un leagăn aşteptau în piaţă:
Cel dintâi o moarte, celălalt, o viaţă!
Nu ştiu însă cine m'a'ndemnat să scriu
"Moarte" pe-acel leagăn, *"Viaţă"* pe sicriu!

Sfânta moarte - totdeauna secerând după-al ei plac -
Nu-ţi ia'n seamă bogăţia: când te ia, te ia sărac.
Pentru că, întreg avutul ce în viaţă tu l-ai strâns,
Ea îl dăruieşte celor cari te duc la groapă'n plâns,
Ca şi cum ar vrea să-ţi spună: *"Ai strâns aur ca tezaur,*
Pe când Dumnezeu îţi cere numai sufletul de aur."

Dând din coadă, blândul câine
Capătă un colţ de pâine;
Dimpotrivă, cel ce latră
Capătă un colţ de piatră!
Omule, dacă iei seama tuturor, cum se cuvine,
Până şi de la un câine poţi să'nveţi ceva de bine!

Drumul ce spre culme suie şi acel ce duce'n vale
Nu sunt două niciodată, ci-i mereu aceeaşi cale...
Pe-o asemeni cale lungă, învârtindu-şi lumea roata,
Cei aleşi merg tot spre culme, iar spre vale, merge gloata!

De-ai primit un dar, tu cată: bucurii prea mari să n'ai:
Cei mai mulţi, când îţi fac darul, se gândesc ce-o să le dai?

Bogăţia - ca femeia - câte-odata stă de şagă:
Vine pe neaşteptate şi te lasă când ţi-e dragă!

Dacă vrei vrăjmaşul de-astăzi să te'mbrăţişeze mâine,
Pentru piatra ce-ţi aruncă, tu aruncă-i lui o pâine.
Tigrul gata să sfâşie îl vei face astfel câine!

Triste zile mai duc astăzi oameni'n grădina vieţii:
Trandafirii mor în umbră şi se lăfăiesc scaieţii!
Dacă, pân' mai ieri vrăjmaşu-ţi, azi îţi cade la picioare
Si tu-l ierţi tinzându-i mâna - el e vierme, tu eşti soare!
Dacă inima-ţi nu iartă pe îngenunchiatu-acel,
Tu eşti vierme fără suflet, pe când soare este el!

Iată: cuiul şi duşmanul nu-s primiţi la fel în casă:
Când pe cui îl baţi să intre, pe duşman îl baţi să iasă!

Când te-a ridicat minciuna, te dărâma orice râmă;
Adevărul când te'nalţă, nimeni nu te mai dărâmă.

Bătrânule, cel mai bogat de-ar fi să fii în lumea'ntreagă,
Nu căuta tovaraşia copilei cu obraji de fragă!...
In scorbura cu crengi uscate, pe cari-odată frunze-au fost,
Cel mult micuţa păsăruică îşi cată iarna adăpost;
Dar cum soseşte primăvara şi pune floare lângă floare,
Ea părăseşte cuibul trist şi zboară beată către soare!...

Prietenii ce-ţi faci, e bine
Să-i ai mereu egali cu tine!
Mai mari prietenii de-ţi vrei,
Ai tu un interes de ei;
De sunt mai mici, bine'nţeles,
Au ei de tine interes!

"Apa sfredeleşte stânca", spune zicătoarea, dar,
Milioanele de lacrimi curg, de veacuri, în zadar,
Neputând muia o stâncă: inima de cămătar!

Când omul, pururi un biet vierme
Trăind sub soare şi sub stele,
Imi judecă şi osândeşte pe omul tăvălit în rele,
Mă'ntreb nedumerit: cum poate să creadă rătăcita turmă
Că Dumnezeu nu va chema-o la judecata cea din urmă?!

In grădina largă-a vieţii, omul seamănă cu-o floare:
Vine toamna... cade bruma... biruită, floarea moare,
Dar rămâne amintirea celor buni care-şi iau drumul,
Cum din floarea'mbătătoare ne rămâne, scump, parfumul!

Pe copil să-l ţii în frâne,
De vrei, om, la toţi să placă:
Nu-l lăsa orice să'ngâne,
Nu-l lăsa orice să facă;
Nu-l lăsa, după plăcerea-i, unde vrea el să se ducă...
Din acelaşi lemn se scoate şi icoană, şi măciucă!

Dacă stai să iei aminte - tot ce se numeşte *"om"*
Seamănă, într'o privinţă, fructelor ce cresc în pom:
Ce-a intrat în stricăciune, de la sine cade jos,
Rămânând sus totdeauna, numai ce e sănătos!

Vrând să dai cu pietre'n altul, te întreabă de-ar fi bine:
Un alt om, în acea clipă, să arunce pietre'n tine?
Intrebându-te, sunt sigur, o să-ţi aminteşti de psaltul:
"Nimănui să nu faci răul ce n'ai vrea să-ţi facă altul!"

In răsfăţ de-ţi creşti copilul şi-l laşi zilnic fără frâu,
Tu ai semănat neghină, socotind că sameni grâu!
De trei ori vai, ţie, mamă, în asemeni greş, că mâine,
Vei mânca, muiată'n lacrimi, cea mai otrăvită pâine!

Nu zvârli cu pietre'n zidul de granit al unui munte!
Pietrele se pot întoarce - glonţ - în propria ta frunte!

Socotesc că nu odată în nedumerire-aţi fost:
Cum, pe-un înţelept, în viaţă, îl înşeală câte-un prost?...
Lămurirea mult dorită de la sine însă vine:
Prostul, doar la rău gândeşte, înţeleptul, doar la bine!

Vai de omul care are
Suflet mic în casă mare;
Fericit cel ce ridică
Suflet mare'n casă mică!

Poţi găsi, când ai pierdut, un ac în aria cu grâu,
Un cal sălbatic în pustiuri, un peştişor scăpat în râu,
Un corb în noapte - când nu ard pe cer nici stelele, nici luna -
Dar cinstea ta, când ai pierdut-o, pierdută-i pentru totdeauna.

Dac'am sta să dăm cu pietre în toţi câinii care latră,
Pe-ale drumurilor laturi, n'ar rămâne nici o piatră!

Omule, până şi câinii au bun simţ, pe cât se pare;
Cel mai mic, întotdeauna, îl respectă pe cel mare.
Tu, când nu-ţi respecţi mai-marii, fie că ai, sau nu pâine,
De ce vrei sa fii pe lume mai prejos decât un câine?...

După chip cunoşti o floare,
Ciocârlia, după cânt,
Aurul, după culoare,
Iar pe OM, după cuvânt!

Zicem: *"Cui pe cui se scoate"*, dar, din omeneasca fire,
Ura n'o topim prin ură; o topim doar prin iubire!
Asta, frate, ţi-o spun ţie, iar tu, altora s'o spui:
Când e vorba despre ură, nu se scoate cui pe cui!

Chiar de-ar fi să mori de foame, nu-ţi striga în lume chinul:
Te vor plânge trecătorii, dar va râde mult vecinul!

Treci cărbunele prin aur măcinat si nu poţi spune
Că, de aur strălucire n'a rămas şi pe cărbune...
Ai sub ochi o carte bună? Strângi în sufletu-ţi tezaur,
Căci sorbind lumina cărţii, treci cărbunele prin aur!

Pământule, cu-a tale laturi,
De toate poţi pe om să-l saturi,
Dar n'ai avut nicicând putere,
Pe om să-l saturi de avere!
Si când pricepi că, oricât ai,
Comori peste comori să-i dai,
Lui totuşi de ajuns nu-i sânt,
Il saturi cu niţel pământ!

E ne'ndoios că, de când cerul îşi are soare, lună, stele,
Tot ca şi azi a fost: prostia a stat adese în castele;
Altminteri n'aş putea'nţelege de ce, cu vremuri înapoi,
Mult înţeleptul Diogene îşi duse viaţa'ntr'un butoi!...

Omului cu haină albă, nu-i dăm voie niciodată
Ca să aibă pe-a lui haină cea mai ne'nsemnată pată;
Dar cinstim pe-acela care, îndrăzneţ, ne taie drumul

Si'n a cărui haină neagră, pete mari sunt cu duiumul!

Unii oameni parcă's pleavă,
Alţii, pietre parcă sînt;
Pleava se înalţă'n slavă,
Pietrele stau pe pământ!

Din oţel, de mii de ani,
Facem arme cari omoară,
Iar din aur facem bani
Si odoare, drept comoară;
Dar oţelul, de când lumea poate anii să-şi socoată,
N'a ucis atâtea trupuri, chiar când a ucis în gloată,
Câte suflete ucis-a aurul în lumea toată!

Dumnezeu făcu pe lume suferinţa, şi-a vrut, vatra
Sa i-o pună'n piatră, însă a plesnit îndată piatra!
In oţel apoi i-a pus-o, sigur că-şi atinge ţelul,
Dar, în clipa următoare, pleavă s'a făcut oţelul;
Intr'un pom cercând s'o pună, s'a uscat ca iasca pomul,
Dar apoi pe om a pus-o şi de-atunci o poartă omul!

Cei avari sunt ca şi porcii: folosesc numai când mor,
Căci abia atunci gustate pot fi bunurile lor!

Cel nevrednic suie-adesea unde locu-i pe drept nu e,
Precum fumul totdeauna, mai presus de foc se suie;
Dar noi ştim că, oricât fumul, sus mereu îşi are locul,
Ceea ce'ncălzeşte lumea nu e fumul, ci e focul!

Astăzi cânţi? Ai bani şi pâine?
Sigur fii c'o să plângi mâine!
Azi suspini şi te frământi
Mâine sigur ai să cânţi!
Lumi'ntregi eşti astăzi spic.
Mâine nu vei fi nimic!...

Nu da buzna la pomana ce ţi s'a adus pe tavă:
Fructele ce-ţi întind pomii au şi miere, şi otravă!

Din comoara strânsă'n taină
Dă săracului un dar!
Căci la cea din urmă haină
N'avem nici un buzunar!

Intuneric şi lumină, bucurie şi durere,
Aur zdremţe şi mătasă, desfătări, oţet cu fiere,
Zâmbete'nflorind în soare, lacrimi pe tot negrul humii,
Iată ce cuprinde'n sine toată frământarea lumii!

Pentru-o pată de pe haină - deie lupta orişicine -
N'o să poată nici odată înjosi un om de bine:
Soarelui îi zici tot soare, deşi are pete'n sine!

Viteaz e cel ce'nvinge leii, viteaz e cel ce'nvinge-o ţară;
Acela care'nvinge lumea e un viteaz din cale-afară;
Acestora, ca la minune, e bine lumea să se'nchine!
Dar mai viteaz e-acela care mereu se biruie pe sine!

Când te uiţi la ban în silă,
El e sluga ta umilă;
Dar de-l socoteşti comoară,
E-un stăpân ce te omoară!

Despre lene, adevărul mi l-a spus a mea bunică:
"Omul seamănă cu apa: dacă stă mereu, se strică!"

A dori fără de pată
Pe cei mici, nici un folos!
Scara ca s'o faci curată,
Mătur-o de sus în jos!

Câtă vreme fericirea mi te poartă'n vraja ei,
Te-or împresura prieteni cu duiumul, vrei nu vrei;
Părăsit de fericire, te vor părăsi şi ei!

Avarule, ţi s'a cerut de-atâtea ori să faci un bine,
Dar, deşi ai, tu niciodată n'ai dat o pâine de la tine!
De-aceea fac o socoteală - şi cred că nu mă'nşel de-o fac:
Din toţi săracii omenirii, tu eşti cel mai sărac sărac!

Necredinciosule, tu zici c'ai înceta de-a fi ateu,
Numai atunci când cel ce crede ţi-ar arăta pe Dumnezeu!
Vai ţie, vierme fără minte!... Lumina soarelui din cer
E doar un zâmbet al Acelui sub care toate nasc si pier;
Si totuşi, de priveşti la soare, când el înneacă toată firea,
Fiind neputincioasă huma, lumina lui îţi ia privirea!...
Cum dar, cu slabi-ţi ochi, pe Dumnezeu vrei să-L vezi oare,
Când tu, mai mult decât o clipă, nu poţi privi măcar la soare?

După cum îţi creşti copii, vor fi oameni sau neoameni;
Din ogor nicicând nu iese decât ceea ce'n el sameni!

Niciodată să nu ceri:
"Dă-mi, ca şi eu ţi-am dat ieri!"
Pentru binele ce-l face, dac-ar cere-aşa oricine,
In vorbirea omenirii n'ar mai fi cuvântul bine.

Cei din interes prieteni, nu-s decât nişte cocori:
Vin când ceru-i plin de soare, pier când ceru-i plin de nori!

Intre oameni e o carte plină de lumină, care,
Pururi înţelept răspunde lumii, la orice'ntrebare
Si închide orice rană sângerând oricât de greu;
Oricui stă, din ea să soarbă, vorbele lui Dumnezeu.
Dar deşi Sfânta Scriptură e de-o veşnicie'n lume,
Ce puţini sorb slova-i sfântă şi ce mulţi nu-i ştiu de nume!

Tu, când poţi sădi cireşul în a binelui grădină,
Nu'ntreba dacă acesta va da roade pentru tine,
Ci înalţă rugăciunea către Pururea Inaltul:
Pomul tău să facă roade, chiar de-ar face pentru altul!

Omul fără de credinţă se găseşte'n adevăr,
Pe-o prapastie adâncă, atârnat de-un fir de păr:
Dacă el se'nchină-o clipă, când stă firul să se rupă,
Prinde'n mâini toiag de aur, iar prăpastia s'astupă!

Cei ce se'ngrozesc de moarte, pân'ce moartea nu i-a strâns,
Nu'nţeleg că ea, de-a pururi, e surâsul după plâns;
Aurora după noapte, mugurul sub putrigai,
E odihna după muncă, alinarea după *"vai"*,
Moartea vieţii care moare, neputând să te mai poarte
Si'nceputul veşniciei, sau al vieţii fără moarte!

Leneşule, când furnica, vrabia sau orice câine
Nu stau locului o clipă, cum poţi tu, de azi pe mâine,
Să tot stai şi să ai dreptul la un colţ uscat de pâine?...

Noi nu putem ajunge cerul, din al păcatelor noroi;
Prin rugă şi credinţă, însă, aducem cerul pân' la noi.

Vietate pieritoare, între toate câte pier,

Omul îşi ridică-o clipă ochii spre eternul cer;
Vede soarele pe boltă, vede stelele şi luna,
Apoi ochii, plini de doruri, i se'nchid pe totdeauna.
Dar în clipa zisă *"viaţă"*, de păcate-atât se leagă,
Incât nu le ispăşeşte o eternitate'ntreagă!

Pe ogoarele ei sfinte, munca pururi să te poarte,
Ca şi când ai şti că cerul ţi-a dat viaţă fără moarte;
Insă Tatălui din slavă, fie ca ai, sau n'ai pâine,
Să te rogi ca şi când, frate, sigur eşti c'o să mori mâine!
Socotind că mă doboară, mi-a grăit ieri un ateu:
"Fă-mi dovada că există şi voi crede'n Dumnezeu!"
Ca să nu-l rănesc mai tare, arma mea a fost la fel:
"Dovedeşte-mi că El nu e, ca să nu mai cred în El."
Insă El e pretutindeni, omule cu suflet rău...
Eu ţi-l dovedesc cu tine şi cu ce e'n jurul tău!

Când găseşti ochi ce în lume nu-s deschişi decât să plânga,
Piepturi care să tot geamă, slabe mâini să se tot frângă,
Moartea e aşa de crudă, că'n cruzimea ei turbată,
N'ar vrea ochii plini de lacrimi să-i închidă niciodată!

In vechime, nu erau legi să te lege;
Din o mie, zece oameni alegeai cinstiţi, în lege...
Azi, din zece mii de oameni, abia unul poţi alege!

Toate pot dormi în lume, pân' şi apa cea mai lată;
Numai ura dintre oameni nu adoarme niciodată!

Cum tămâia redă viaţa adormitului cărbune,
Sufletul zdrobit se umple de nădejdi, prin rugăciune!

Zicea un trandafir odata: *"Pe cât se'ntinde faţa humii,*
In lumea florilor frumoase, eu singur sunt minunea lumii!
Sunt sclavii mei: garoafe, crinii, mimozele şi albul nufăr!
Se poate'nchipui că'n lume, ar fi vreodată să mai sufăr?"
Cântând atunci, privighetoarea, cu viersu-i inima i-a strâns:
"O zi de fericire, frate, aduce-un an întreg de plâns!"

Ascultă, omule, acuma un adevăr neîndoios:
Mai bine decât în picioare, te odihneşti pe când stai jos;
Dar guşti odihne şi mai dulci,
Decât stând jos, să mi te culci;
Nu-i însă nici un înţelept

Să spună că eu nu spun drept
Când spun că sub al slăvii cort,
Te odihneşti mai bine mort!

Că şi apa stinge setea, aflu azi întâia oară...
Dac' aş fi ştiut la vreme, aş avea şi astăzi moară!

Bucuria şi durerea, pentru înţelept - tot una!
Astfel binele şi răul, de-o potrivă's pentru el;
Dacă soarele-l mângâie, sau îl biciuie furtuna,
Tot ce'ncepe se sfârşeşte, deci primite sunt la fel!
Omule, dacă'nţeleptul astfel e la rău şi bine,
Ai putea să fii tu oare numărat printre'nţelepţi,
Când te'mbeţi de fericirea ce la tine-arare vine
Si-ţi smulgi părul sub năpasta ce-a venit făr' s'o aştepţi?

Prietenii ce te îmbie
Au cu pepeni-un comun:
Trebuie să'ncerci o mie
Pân' să afli unul bun.

Viaţa are două drumuri şi pe ele-o să te poarte:
Unul duce la durere, cel de al doilea la moarte!
Fericit cel care moare până încă n'are nume;
Si mai fericit acela care n'a venit pe lume.

Dacă electricitatea niciodată nu se vede,
E vreo minte luminată, în puterea-i a nu crede?...
O, necredicioşi, cu soarta cea mai vitregă şi tristă,
Dumnezeu e tot asemeni: nu-L vedeţi, însă există!

Unele'n ospeţe, altele umile,
Repezi ca un fluviu curg a noastre zile...
Dacă'ndur de foame, sau am pururi pâine,
La *"ieri"* nu mi-e gândul şi nu'ntreb de *"mâine"*.

Să ne'nchipuim că'n hăul lung al soarelui şi-al lunii,
Tu ai dezlegat cu mintea-ţi tainele creaţiunii
Si-astfel, culmilor gândirii numai tu deschis-ai poarta...
După-această biruinţă, spune-mi: care-ţi este soarta?
Să ne'nchipuim că-un secol ai cântat pe-a vietii stâncă
Si vrea cerul, înc'un secol, fericit să mai cânţi încă,
Fără să ştii ce e plânsul, fără să ştii ce e chinul...
Dup' această fericire, spune-mi: care-ţi e destinul

Omul vine gol pe lume de când soarele e soare
Si abia cu-un strai pe sine pleacă pururea când moare...
De ce dar atâta trudă după-averi, când ştie bine
Că el trebuie să plece tot sărac, aşa cum vine?

Din ce prinde'n ea măsura - două sunt fără măsură:
Unuia îi zicem *"haos"*, alteia îi zicem *"ură"*.

Taina ta, nicicând n'o spune la prietenul de-un an:
Cine ştie dacă mâine nu-ţi va deveni duşman?
Nu-ţi lovi, hain, duşmanul cu al urii greu baltag:
Cine ştie dacă mâine nu-ţi va fi prieten drag?...

Barba fratelui, vreodata, de s'aprinde, sări şi-l scapă;
Insă, mai întâi de toate, barba ta s'o uzi cu apă!

O fetiţă răsfaţată plângea zilnic - plâns rebel,
Că pe degetele-i albe nu avea nici un inel!
Intr'o zi însă, copila întâlni altă copilă
Care, prin nefericirea-i, i-a rupt inima de milă,
Caci sărmana, deşi dulce şi frumoasă ca o zână,
Avea degetele lipsă de la fiecare mână.
Si-atunci zise răsfăţata, mângâindu-se pe sine:
Au zis bine filosofii: *"O durere când îţi vine,*
Aminteşte-ţi că sunt alţii mai nefericiţi ca tine."

Cu venirea mea pe globul ce nu stă nicicând din mers,
N'am adus, pe cât ştiu bine, nici un bine'n univers;
Moartea-mi n'o să micşoreze, cum cu'nţelepciune spui,
Cu nimic, nici frumuseţea, nici imensitatea lui!
Totuşi nimenea din turma muritorilor, sub lună,
Până azi, când scriu acestea, nu s'a priceput să-mi spună,
Fie c'am fost pururi vesel, sau în plânset să mă'nec,
Pentru ce-am venit pe lume? De ce trebuie să plec?

Mie-un filosof mi-a spus-o şi, la rându-mi, va s'o spun,
Că de-a pururi *"Filosoful"* nu-i decât un biet nebun
Care, c'o făclie-aprinsă - vâlvătaie fără fum -
Luminează altor oameni, să le-arate bunul drum,
Pe când el, în drumul vieţii, singuratec, ani şi ani,
Se împiedică şi cade peste mii de bolovani.

Ieri m'am uitat la un olar,

Cum frământa'n ai zilei zori,
In lutul său, fără habar,
O tigvă de sultan barbar
Si nişte mâini de cerşetori.

Oamenii, de când e lumea, pier - dup'o ne'nfrântă lege -
In abisul morţii unde, una-i cerşetor şi rege,
Precum falnicele fluvii, înspumate, cu mers iute,
In ocean, sunt una cu-apa gârlelor necunoscute;
Si-astfel toate, mici, din marea, pururea nemăsurată,
Pe-unde-au curs în alte vremuri, nu se mai întorc vreodată.

Căutând prietenie, fuga ta, cât poţi s'o'ncetini?
Mulţumeşte-te pe lume, cu cât mai puţini prieteni!
Inainte de a strânge mâna unui om, tu cată
Să te'ntrebi dacă acesta nu te va lovi odată.

In iubire, depărtarea e noroc şi nenoroc,
Sau, mai limpede, ea este ce e vântul pentru foc:
E ştiut de toţi că vântul, întâlnind un foc sub zare,
Stinge flacăra cea mică si-o sporeşte pe cea mare!

De beţie fugi departe, chiar prin val cătând scăpare:
In pahar te 'neci adesea, mai curând decât în mare.

Daca vorba ta e-aceea ce pe oameni îi îmbină,
In ştiubeiul omenirii, miere-aduci, deci, eşti albină!

Lumea'ntreagă, ce pământul îl colindă cu nesaţiu,
E-un grăunte de ţărână aruncat de cer în spaţiu.
Tot ce socotim ştiinţa oamenilor - sori la minte -
Nişte biete îngânate şi nevolnice cuvinte!
Oameni, flori şi lighioane, firi şăgalnice sau sumbre,
Sub a soarelui lumină, nu sunt decât nişte umbre;
Rodul gândurilor, toate, adunate spic cu spic,
In atâtea mii de veacuri de gândiri adânci? Nimic!

Când dai de pomană, sau chiar cu'mprumut,
Fii, omule, mut!
Când ţie-ţi dă altul şi tace, tu eşti
Dator să vorbeşti!

Zice-se că'nţelepciunea, cu lumini în a ei salbă,
Totdeauna, între oameni, ţine loc de barbă albă.

Insă biata barbă albă, niciodată, orice-aţi spune,
N'a putut şi nici nu poate ţine loc de'nţelepciune.

Uită! Nu te lăsa pradă nici celei mai mari dureri,
Dacă n'ai primit răsplată pentru munca ta de ieri!
Ceea ce ţi se cuvine scris e'n cartea cu Duh Sfânt,
Ale cărei foi le'ntoarce al Eternităţii vânt.

Când să plângi nu mai ai lacrimi, sub durerea ce te'ndoaie,
Tu gândeşte la verdeaţa ce scăteie după ploaie!

Lume, bâlci de-asupra căruі, peste larma şi-a lui şoapte,
Pe cal alb aleargă ziua, pe cal negru, neagra noapte,
Tu eşti cea mai tristă oază, unde Regii, rând pe rând,
Au visat iubire, glorii şi s'au deşteptat plângând!

Viaţa, fie numai cântec, fie numai gânduri sumbre,
Nu e altceva sub soare, decât visul unei umbre!

Dacă, dintre mii de oameni, un prieten ţi-ai ales,
Către casa-i, cu iubire, paşii să'ţi îndrepţi ades,
Căci, pe drumul mânăstirii unde nu merg pelerinii,
Năpădesc în scurtă vreme bozia şi mărăcinii!

Dincolo de ce e tină, dincolo de ce e spaţiu,
Ochi-mi căutau să vadă raiul, iadul, cu nesaţiu,
Dar un glas mi-a spus în taină: *"Iadul, raiul, rău şi bine,*
Nu le căuta aiurea, amândouă sunt în tine!"

N'avea'ncredere în patru din ce lumea noastră are:
In sultan, în bogăţie, în iubire şi în mare,
Căci, sub cer, prin fiecare din acestea te poţi pierde,
Chiar atunci când toate patru te-ar chema să te dezmierde!

Aurul de prin palate totdeauna vă orbeşte;
Voi vedeţi ce au bogaţii, însă nu ce le lipseşte!

Multe-am învăţat din carte şi m'am bucurat ades,
Ca de la'nţelepţii lumii, cu-atât aur m'am ales;
Insă când privesc la stele, eu mă'ntreb ce ştiu? Ce sînt?
Si'nţeleg ca sunt doar fumul ce se spulberă de vânt.

De-i un singur om pe lume în belşug, de azi pe mâine,
Este undeva un altul care moare fără pâine!

Sa nu-ţi faci un nou prieten, daca încă nu cunoşti
Cum s'a fost purtat acesta cu prietenii lui foşti;
Dar, spre a-ţi cunoaste omul, adevărul să nu-l ceri
De la oamenii aceia ce i-au fost prieteni ieri!

Dacă cerţi pe cerşetorul căruia o pâine-i dai,
Raiul nu e pentru tine, nici tu nu eşti pentru rai...
Miere chiar de i-ai dat astfel, nu e faptă de creştin,
Caci, până să-ţi guste mierea, i-ai turnat în ea pelin.

Lenea merge-aşa de-agale pe cărarea ei cea lungă,
Incât poate sărăcia foarte lesne s'o ajungă.

Când eşti om, găseşti în tine forţe tari să-ţi faci o soarte
Care, pururea supusă, pe-orice culmi să mi te poarte,
Cum pe mare, marinarul, să-şi atingă al său ţel,
Intrebuinţează vântul, încotro ar bate el.

Cărând pietre cu'nţelepţii nu-i aşa de mare chin
Precum e când cu nerozii, stai sa bei într'una vin.

In bordeiu'n care, veseli, oamenii la foc s'au strâns,
Mai degrab' stă fericirea ca'n palatul plin de plâns.

Inspre Dumnezeu şi'ndreaptă pretutindeni iarba firul;
Intru slava Lui înaltă dulci miresme trandafirul;
Către El întinde braţe verzi, sau veştede, copacul,
Lui se'nchină şi'ngenunche tot bogatul şi săracul.
Slavă Lui, biruitorii îi aduc, pe'ntreg pământul,
"Doamne-ajută-mi", strigă pururi din adâncul lui, înfrântul;
Lui se roagă cei ce'ntr'una, râd sau plâng sub vrerea sorţii
Si spre El trimite-şi gândul orice om, în ceasul morţii.
Cum poţi dar, ateu nevolnic, împotriva'ntregei firi,
Sa grăieşti cu glas de vierme: *"Dumnezeu nu-i nicăiri?"*

Patimile când ne'ndeamnă să urîm peste măsura,
Suntem mai prejos de-aceia care-aprind a noastră ură!

E un şarlatan parfumul, oricât el ar umple'naltul!
De-l ai tu, nu-i simţi mireasma, ci i-l simţi, de-l are altul.
Tot aşa şi ale noaste omeneşti cusururi, iată,
Le găseşti mereu la altul, dar la tine niciodată!

Poţi să pierzi averi si ranguri, fericiri cu raiu'n spic;
Dacă n'ai pierdut credinţa, n'ai pierdut încă nimic!

Nimenea să nu aştepte
Prunci din ţeava tunului
Si cuvinte înţelepte
Din gura nebunului.

Am văzut o biată mamă cu feciorii, mulţi la număr,
De mai multe ori la cină, roată, umăr lângă umăr,
Însă cei mai mici şi mama, până ce luau odată,
Cei mai mari, dar fără suflet, înghiţeau merindea toată.
Nu mai ştiu apoi amarul celor cu amară soartă:
Dacă n'au murit micuţii, dacă mama nu e moartă,
Insă ştiu şi-o spun prin slovă: dacă bine luăm samă,
Orice ţară de pe lume se aseamănă cu-o mamă
Si e vai de ţara-aceea, unde fiii cei voinici
Inghit ei şi pentru mamă, ca şi pentru cei mai mici!

Rari sunt oamenii cu suflet şi porniri adânc creştine,
Cari se simt plutind în slavă, când pot face câte-un bine.
Cei mai mulţi, făcând vreun bine, îţi întind în taină plasa,
Precum fac toţi cămătarii: te'mprumută, să-ţi ia casa!

Pe a muncii sfântă luncă,
Un câştig e'n orice muncă,
Insă sfânta muncă nu-i
In câştigul orişicui!...

Binele pe care-l facem când şi când, pe faţa humii,
Nu-i decât o rugăciune pentru mântuirea lumii...
Deci, a face mereu bine e a te ruga mereu,
Rugi prin care, după moarte, una eşti cu Dumnezeu.

Dacă'n viaţa ta eşti numai sclavul poftelor din tine,
Omenirea nu mai poate să-ţi cerşească nici un bine!

Azi, cinci mii de ani, a zis-o înţeleptul, nu nebunul,
Că doi inşi uniţi pot duce de trei ori mai mult ca unul!
Iată: micile albine, prin unire, au putere;
Dacă n'ar lucra unite, n'ar mai fi pe lume miere!

Glasul binelui pe lume de l-ai auzit în zori
Si nu ţi-a vorbit zadarnic, seara, frate, poţi să mori:

Sufletul, parfum de floare, ţi-l va prinde raiu'n flori.

Când tu te-ai ridicat prin artă,
In arta-ţi nu căta amici:
Cei mici cu sufletul nu-ţi iartă
De-asupra lor să te ridici;
Iar când îi vezi, cu ochii crunţi
Privind spre culmile-ţi senine,
Tu cu-un surâs doar să-i înfrunţi
Şi iartă-i că-s mai slabi ca tine.

Când eşti sus pe scara lumii şi, crezându-te om mare,
Te uiţi jos la biata turmă cu dispreţ şi cu'ngâmfare,
Nu uita că sus, pe munte, de-ai ajuns chiar pân'la nori,
Legea firii e ne'nfrântă te-ai suit, va să cobori!

Trândăvia şi rugina, zgripţoroaice sunt sub cer:
Cea dintâi îmi roade oameni, cea de-a doua roade fier!
Fericite ar fi ele, pe'nflorita vieţii luncă,
Dar vrăjmaşa lor de moarte e de-a pururi sfânta muncă.
Astfel omul, ca şi fierul, când cu munca se cunună,
Trândăvia şi rugina nu mai au cum să-l răpună
Si dovada e că nimeni, unde munca e regină,
N'a văzut om fără pâine şi nici fier prins de rugină.

Sănătatea-i totdeauna cel mai preţios tezaur...
Câtă fericire gustă un bolnav în pat de aur?

Orice floare de sub soare,
După ce se naşte, moare.
Numai floarea'nţeleciunii dintr'o minte luminată,
După ce-a ieşit în lume, nu mai moare niciodată.

Ca şi pomii sunt copiii de-i sădeşti în murgul vieţii,
Adăpost ei n'au putere să-ţi aducă bătrâneţii.

De-ai pornit pe marea vieţii, tinere, o lege scrie
Navei tale, prevederea, pururi ancoră să-i fie!
Idealul tău, cerându-ţi să străbaţi al mării larg,
Braţele să-ţi fie vâsle, conştiinţa, nalt catarg;
Din nădejde şi credinţă, pânze falnice să faci,
Datoria să-ţi slujească zi şi noapte drept cârmaci,
Iar dacă şi'nţelepciunea va veni să-ţi fie far,
Razvrătita mare-a vieţii n'o vei trece în zadar.

Binele e'n sine turn de aur greu
Pe a cărui scară, sui la Dumnezeu...
"Mâine" poate'ncheie zilele-ţi puţine,
Deci, te'ntreabă: astăzi ai făcut vreun bine?

Inainte-ţi stau deschise două căi sub largul hău
Una duce către bine, alta duce către rău...
Grea e pururea şi suie tot la deal întâia cale;
Cea de-a doua e uşoară, merge pururea la vale
Si-i de-ajuns puţin să luneci pe alunecosu-i prund,
Ca să cazi pe veşnicie în prăpăstii fără fund.

Vie orişice mărire peste lume să te poarte,
Din întâia clipă-a vieţii, eşti un condamnat la moarte.
Dar, ceea ce faci pe lume va grăi după ce pleci,
De-ai murit pe veşnicie, sau ca să trăieşti pe veci.

De proşti mi-e milă totdeauna;
Pe cei nebuni îi iau cu buna;
La oameni înţelpţi mă'nchin,
Cu cei îndureraţi suspin,
Dar nu mă'nchin nicicând şi nici
Privesc măcar ca la furnici
La cei ce mari se cred şi-s mici.
Şi lor, când nu le eşti pe plac,
Trăieşti cum eu trăiesc: sărac!

Aurul este metalul blestemat, care omoară
Pe toţi cei care aleargă după el si-l vor comoară!
Doamne, dacă vrei şi mie să-mi faci parte de-un tezaur,
Dă-mi de-a pururi sănătatea din stejari, dar nu-mi da aur!

E curată nebunie să'nveţi carte pe-un zevzec!
Cui mai foloseşte puntea pe-un pârâu de-a pururi sec?

Nu-i nici un drum fără de capăt sub firea ce ne este mamă:
Curaj, îndureraţii lumii! Voi, fericiţi, băgaţi de seamă!
Cei umiliţi pot să se 'nalţe, bogaţii pot sa cadă'n scapăt;
De-aceea, adevăr zic vouă: nu-i nici un drum fără de capăt!

Sunt oameni care n'au valoare şi nu pot ţine fruntea sus,
Decât pe scaunul de aur pe care ţara lor i-a pus!
Vai, ţării celeia ce'n lume n'ar mai avea pe-al ei tezaur,

Străjeri, decât asemeni oameni, tronând în scaune de aur.

E primejdie cuvântul când porneşte plin de ură
Si de-aceea, mai'nainte de-a-l rosti cu a ta gură,
Nu uita nicicând că dracul, pentru patrafir, nu toarce;
Când nu tragi, nu pleacă glonţul;
Daca tragi, nu mai se'ntoarce.

Voi, regii şi bogaţii lumii, iubiţi de-atâţia'ntotdeauna,
Goniţi din preajmă linguşirea şi interesul şi minciuna,
Prieteni cari, la masa voastră, cinează cu de aur linguri
Si veţi vedea, fară'ndoială, că veţi rămâne singuri, singuri!

Când bogatul zice *"mor"*,
Ii sar toţi în ajutor!
"Mor", când strigă cel sărac,
Oamenii-au urechi în sac.

Lumea e'mpărţită'n două: unii, veseli în tot locul,
Care nu pot să mănânce cât le-a dăruit norocul;
Alţii, mii şi milioane, risipiţi pe-a lumii laturi,
Care n'au ce să mănânce cât ar vrea, până să-i saturi.
Cei din urmă văd ospăţul lung, ce'n veci nu se mai curmă,
Insă cei ce ţin ospăţul, nu văd foamea cu-a ei turmă.

Când nenorocirea vine, să nu-ţi plângi în lingură!
Zi-i: *"Bine-ai venit, surată, de-mi vii numai singură!"*

Marile dureri, acelea, cărora le zicem *"mute"*,
Nu-ţi dau voie să verşi lacrimi, de alţi ochi spre-a fi văzute;
Astfel plânsul celui care plânge'n lume, sau pe stradă,
Nu e plâns pornit din suflet, ci e plânset de paradă.

Patima, când se strecoară'n sufletul bietului om,
Fără greş se poate spune ca-i asemenea cu-un pom:
Işi înfige rădăcina cât mai mult în sânul humii,
Vrând, în umbra-i să cuprindă, de-ar putea, tot largul lumii.
Cât e pomul încă tânăr, coajă verde, frunză rară,
Doar să vrei şi'ntr'o clipită, din pământ îl scoţi afară:
Dacă-l laşi să crescă mare şi-a ajuns copac în toi,
Nu-l mai smulgi din rădăcină, nici cu douăzeci de boi!

Moartea nu-i decât odihnă, viaţa nu e decât muncă;
Cine'n viaţă odihneşte, viaţa'n moarte şi-o aruncă.

In flori, eu socotesc mereu
Că e ceva din Dummnezeu!
Dacă n'ar fi, de-atâtea ori,
Noi nu ne-am îmbăta cu flori...
De-aceea, când miros un crin,
Sau cupa unei lăcrămioare,
Eu simt îndemnul să mă'nchin,
Crezând, cu gând tot mai creştin,
Că-i Dumnezeu în orice floare!

Poezie, nu mai plânge că sunt oameni mulţi pe lume
Cari nu ştiu ce le poţi spune, nici ţi-au auzit de nume.
Trandafirul care 'mbată e un scai fără folos
Pentru cel venit pe lume fără simţul zis miros!

Gelozia e un şarpe care pe cei slabi îi muşcă,
Până când, nefericitii, îi ucid cu-un glonţ de puşcă.

Ce vestea rea, de greu impas,
Să mergi pe jos şi cu popas;
Ce veste bună de noroc,
S'alergi pe armăsar de foc.

Fapta bună fă-o'n taină şi-o păstrează sub tăcere:
In ascuns albina-şi face, pururi, fagurii de miere.

Netăgăduit, un merit au şi proştii, orice-aţi spune:
Numai fiind ei în lume, punem preţ pe'nţelepciune.

Toţi împresurăm copilul cu obrajii de zambile
Si aproape dăm uitarii pe moşneagul alb de zile...
Deci mai mulţi prieteni are,
Pe cât vorba veche spune,
Soarele care răsare,
Decât cel care apune.

Dacă cerul nu-ţi e'n suflet şi din inimă l-ai şters,
Nu-l mai poţi găsi, să-l cauţi, în întregul univers;
Iar acel ce-şi pierde cerul, pe-ale vieţii lui poteci,
Nu mai e, sub veşnicie, decât un pierdut pe veci.

Mai primejdios e omul care, vrându-te lui darnic,
Iţi aduce pretutindeni laude în chip făţarnic,

Decât cel care, pe faţă, cu-ai lui ochi şi cu-a lui gură,
Indrăzneşte să-ţi arate ura lui fără măsură.

Cât poţi, fă binele de-a valma, spre-a fi lui Dumnezeu pe plac;
Nu-ţi fie teamă niciodată ca dând, ai să rămâi sărac!
Ia seama: piersicii, caişii, sau merii pururi plini de mere
Iţi dăruiesc cu mii de braţe tot rodul lor, fără-a li-l cere
Si fiindcă ei, întotdeauna, fac oamenilor numai bine,
In fiecare primăvară, de rod au ramurile pline.

Ca oaspe să primeşti mereu
Drumeţu'ntârziat, flămând,
Căci adevăr e basmul meu:
Pe vremuri, unii-aşa făcând,
Când nici nu le trecea prin gând,
Au găzduit pe Dumnezeu.

Când te-ajunge piatra urii, veselă să-ţi fie vatra...
Numa'n pomul plin de roade asvârl oamenii cu piatra!

Ca o baltă e averea pentru cel fără socoată:
Cât de mic un şanţ i-ar face, i se scurge balta toată.

Cu rare bucurii, sau mii dureri,
Cu'mbelşugări în trai, sau fără pâine,
Spre moarte, azi e-un pas mai mult ca ieri
Si pururi unul mai puţin ca mâine...
Vrem toţi să strălucim, să fim bogaţi,
Ne sfâşiem ca nişte lupi turbaţi
Si-acestui vis urît îi spunem *"viaţă"*.

Dacă cineva se teme de puterea ta, la fel,
Socotindu-l un puternic, să te temi şi tu de el...
Nu te-ar înţepa albina daca-ar şti că n'ai putere
Să te duci la stup cu fumul, să-i iei fagurii de miere.

Dacă n'am avea cusururi câte stele are 'naltul,
N'ar fi nici o bucurie, un cusur văzând la altul.

Sub largul necuprinsei firi,
Femeile sunt trandafiri,
Dar spuneţi-mi, în ce grădini
Cresc trandafirii fără spini?

Un adevărat prieten pururea te poartă'n gând;
Dacă tu eşti rău cu dânsul, el cu tine-i bun şi blând;
O asemenea virtute n'o au oamenii de rând.

Fă-l în cea mai mare taină, când vrei să faci binele:
La'ntuneric îşi lucreaza mierea lor, albinele.

Rugi spre cer înalţă unii numai când au dat de-un greu:
Doar prin lacrimi vede ochiul limpede pe Dumnezeu;
Dar lui Dumnezeu, zadarnic, ajutor încerci să-i ceri,
Numai când e'n al tău suflet volbura unei dureri,
Dacă ieri, când ţi-a fost bine, nu ştiai de sfântul cer.

Nişte flori de lăcrămioare lăcrămau cândva sub stele,
Că măgarul, niciodată, nu s'abate pe la ele...
Luna le-a răspuns: *"Mâhnirea, la ce bun, să vă cuprindă?*
Orbului, de când e lumea, nu i-a trebuit oglindă!"

Inţelegem fiecare, dacă bine luăm seamă,
Că adesea sărăcia, crimelor, le este mamă;
Insă mintea'ntunecată
Le e totdeauna tată.

Sărăcia nu'njoseşte sufletele mari nicicând,
Dar nici aurul nu'nalţă pe cei josnici şi de rând!

Un pom cu rădăcini amare
E ceea ce numim *"răbdare"*,
Dar fructele acestui pom
Sunt miere pentru orice om.

Pe degeaba, de la nimeni să n'aştepţi ajutorare,
Că nici sfântul nu-ţi ajută, pân' nu-i duci o lumânare!

Inima ce n'are milă e-o paragină deşartă;
Insă mila face crimă, când pe ucigaş îl iartă.

Norocul intră bucuros
In casa'n care este muncă
Si pururi, din al său prisos,
Pe muncă, aur el aruncă.
Dar, unde lenea pusă'n ţopi,
Visează perne de mătasă,
Să-l chemi cu noua mii de popi,

Norocul fuge de-acea casă!

Un pom e fericirea, cu ramurile'n cer,
Din care-a lumii gloate zadarnic roade cer,
Că'n pomul fericiri nu suie decât cine
Si-a făurit o scară din milă şi din bine.

Morţii, când se duc la groapă, ne curg lacrimi, mii şi mii,
Insă unele din ele-s lacrime-ipocrizii:
Curg numai spre-a fi văzute de cei vii.

"Scrie-mi numai câteva cuvinte în album, mi-a zis o floare,
Să rămână, prin gândirea-ţi, literă nepieritoare!"
Si i-am scris: *"S'au stins atâţia sori, în slăvile albastre,*
Cari au strălucit milenii, ca şi astrul lumii noastre,
Dar, din toată strălucirea, peste-a lumii noastre turmă,
Când s'au stins luminătorii, nu rămas'a nici o urmă!
Deci, nimic când nu rămâne nici din sorii care pier,
Cum ar fi nepieritoare slova omului sub cer?"

Nu e om fără durere, fără frunză nu e pom;
Dacă e vreun om asemeni, omu-acela nu e om!

Patimile pentru suflet sunt, întâi, un cerşetor;
Le-ai deschis, îţi devin oaspe şi, ca oaspe, cer onor;
De le onorezi în urmă şi, cu ele, stai la masă,
Tu eşti sluga, pe când ele, sunt stăpâni la tine-acasă.
Lumea este-aşa de vană că, de slavă să se'mbete,
Pân'şi soarelui, slăvitul, i-au găsit în aur pete!

In grădinile minciunii, pururi e de aur mărul,
Dar, în zgură se preface, când îl taie adevărul.

In fiecare om e Dumnezeu,
Cum diamantu'n rocă este 'nchis!
De vrei să-L vezi şi tu, o, frate-al meu,
Fă-ţi sufletul cel negru paraclis:
Ciopleşte ne'ncetat în stânca zgurii
Ce s'a'nfrăţit de veacuri cu argila;
Iubirea caldă pune-o'n locul urii,
In locul nepăsării pune mila
Si vei simţi atunci, sub larga fire,
Lui Dumnezeu, cum sufletu-ţi se'nchină,
Cum cântă şi se 'nalţă'n fericire,

Străluminat de marea Lui lumină.

De toţi ascunde-ţi fericirea! Când însă la săraci pătrunzi,
Ascunde-ţi faţa si-al tău nume, dar mila ta să n'o ascunzi!

Cel născut în sărăcie şi bogat ajuns pe urmă
Nu mai vede pe săracii ce-l aveau cu ei în turmă.
Arătaţi-mi numai unul care nu-i precum se spune,
Să fac ochi mari la dânsul, să mă'nchin ca la minune.

Furnică la muncă, iepure la somn,
Câine la credinţă, poţi ajunge domn.

Să nu faci ce-ţi spune gândul, când mânia'n tine tună:
Ai porni atunci cu luntrea, fiind marea în furtună.

Murind, nu vei simţi nimic, deci, moartea va fi dulce,
Cănd, după-atâtea zbuciumări, veni-va să te culce!
De vei simţi, după ce mori, nu moartea-ţi va sta'n faţă,
Ci alte zori te vor trezi, să'ncepi o nouă viaţă.
Deci, fie zorii altei vieţi, sau somn fără de vise,
Când vine moartea, s'o primeşti cu braţele deschise.

Foamea intră unde vrei:
In palat, ca şi'n bordei;
La economie'n casă,
Foamea n'are loc pe masă!

Pentru tatăl tău, cinstire, de-ţi aduce-a lumii valmă,
N'o primi ca slavă ţie, ci primeşte-o ca pe-o palmă,
Dacă tu n'ai nici un merit să te-arate lumea: *"Iată-l!"*,
Să 'nţelegi că lumea vede, nu pe fiul, ci pe tatăl!

Taina mea îmi este sclavă, cât la nimenea n'o'ngân;
Numai şoapta dacă-am spus-o, eu sunt sclavul, ea, stăpân!

Adevăr e, viaţa noastră e un chin, dar, câteodată,
Sau adeseori ea are şi plăceri care ne'mbată!
Si tu vrei să fugi din viaţă? Eşti nebun dacă suspini
Si din mâini zvârli trandafirul, pentru că el are spini.

Vorbe dulci la masa plină, omule, să nu te mişte:
Aurul în foc se cearcă, iar prietenii'n restrişte.

Conştiinţă! Omul care nu te poartă'n al său gând
Nu e cu nimic de-asupra dobitoacelor de rând!

După moarte, nesfârşită, te ve cere iarăşi viaţa,
Cum, după ce dormi o noapte, deschizi ochii dimineaţa;
Iar în viaţa viitoare vei avea, sau nu, dureri,
După binele, sau răul săvârşit în viaţă, ieri.

Fericirea, larg izvor,
Stă la uşa tuturor,
Insă intră doar în casa omului acela care,
Mulţumit e'ntotdeauna cu ce el în casă are.

Gloria e o femeie: de ţi-i dragă, ea nu vine;
Dacă fugi de ea şi-ai haruri, ea aleargă după tine.

Dacă, stâlp ce ţine casa este tatăl, luaţi seama!
Pentru cine vede bine, coperişul este mama.

In casa'n care stă copilul de-a pururi, numai în dezmierde,
Câştigă lanul o neghină, iar grâul, o sămânţă pierde;
Si-atunci, de-ar fi, o veşnicie, s'o scalde lacrimile-râu,
Neghina nu se mai albeşte şi nici nu se preface'n grâu.

Sunt oameni care spun în şoapte lui Dumnezeu,dorinţi de care,
Ei ar roşi dacă le-ar spune în faţa lumii, cu glas tare.
Deci, în a lor ticăloşie, ei fac păcatul şi mai greu,
De vreme ce se tem de lume, mai mult decât de Dumnmezeu.

In oricare suflet negru, chiar născând, iubirea moare:
De când lume, la'ntuneric, nu trăieşte nici o floare.

Sunt femei ce, văzând luna eclipsând unele stele,
Merg alături de urîte, ca să strălucească ele!

Când, în ghiarele durerii, inima ta geme'n piept,
Alinarea să ţi-o cauţi doar la omul înţelept.
Vorba ce ţi-ar spune-o prostul e o vorbă fără preţ:
In zadar ceri mere bune de la mărul pădureţ.

Dacă omul, după muncă, doarme somnul cel mai dulce,
De ce tremuri tu, moşnege, când vrea moartea să te culce?

De la Dumnezeu poţi cere tot ce vrei să-ţi fie bine;

Dar isprava faptei bune cere-o numai de la tine!

Imprumutu-i vicleşug
Ce-ţi dă totul din belşug,
Fără ca sărmana-ţi ceafă, la'nceput să-l simtă jug.
Omul care stă să facă
Imprumut, e minte seacă,
Fiindcă azi îi dă de toate, însă mâine, mi-l dezbracă.

E mai bine, cu urîta harnică, în casă mare,
Decât cu frumoasa, dusă totdeauna la plimbare;
Cea dintâi e o comoară ce te'naltă-adeseori,
Cea de-a doua e păpuşă mâncătoare de comori.

Când te zbaţi în sărăcie - binefacerea - e bine
S'o primeşti doar de la omul mai înţelepţit ca tine,
Fiindcă prostul, în prostia-i, toată viaţa ţine minte,
Că, pe când mureai de foame, el ţi-a dat un blid de linte.

Cerşetorul care-ar cere, zâmbitor, un colţ de pâine
N'ar primi nici firmitura ce s'aruncă unui câine;
Deci, când ceri, dacă vrei mila să te vadă, să te-audă,
Nu-i destul doar să'tinzi mâna, ci să ai şi geana udă.

In copacul veşniciei, bântuiţi de vânt şi ploi,
Oamenii sunt nişte biete şi neputincioase foi,
Ce ies primăvara'n ramuri, iar în toamnă sunt noroi.

Pentru nici un bun din lume, deci, măcar nici pentru oi,
Lupii, lupii, niciodată, nu fac între ei război.
Deci, cu mierea fericirii, doritori să-şi umple stupii,
Oamenii, făcând războaie, sunt mai răi decât sunt lupii.

Inima, de milă plină, e ca apa de izvor:
Veşnic binecuvântată de'nsetatul călător!
Inima nemilostivă e fântână blestemată:
In adânc, cu apă rece, dar mereu fără găleată.

Taina ta s-o 'gropi în suflet, ca'n pământ cum îngropi banii;
Dac'o spui unui prieten, vor afla-o şi duşmanii.

Ura e un foc ce arde pe pământ atât de viu,
Că ucide pruncii'n leagăn şi bătrânii în sicriu.
Dacă n'ar fi şi iubirea, soare peste-a urii ghiaţă,

Pe pământul plin de ură, nici un om n'ar mai fi'n viaţă.

De'mprumut,să fugi de-a pururi când sărac trăieşti sub soare,
Căci, de când e lumea lume, sacul gol nu stă'n picioare.

Când în Dumnezeu se'ncrede, omul e'nsorită stâncă;
Fără Dumnezeu pe lume, îl înghite-o noaptea-adâncă;
Iar pe omul care, astfel, orb în noapte a rămas,
O prăpastie-l aşteaptă mai la fiecare pas.

Numai prostul se'nfioară
De-i stă'n faţa-o'naltă scară;
Cel cu mintea înţeleaptă
Suie zilnic câte-o treaptă
Si, pe scară, pân'ce prostul nici piciorul nu l-a pus,
Inteleptul, câte-o treaptă, suie scara până sus.

Ori de câte ori văd melcii, cum, pe-a florilor petale,
Merg nesimţitori şi'n urmă, lasă dâra lor de bale,
Mă gândesc la unii *"critici"* cari, trecând prin alte flori,
Se aseamănă, în totul, melcilor nesimţitori.

Minciuna e dispreţuită, dar, printre noi, întotdeauna,
Sunt oameni cărora le place să bată'n uşa lor minciuna
Si-i dau cinstită găzduire, deşi ei ştiu că n'au spus drept,
Spunând urâtei că-i frumoasă şi prostului că e deştept.

Departe de-aţi urî duşmanul, tu va să-i muţumeşti fierbinte,
Căci lovitura lui haină te mână pururi înainte
Si singur el se pedepseşte, atât cât ura-i nu se curmă,
Că'n timp ce tu eşti înainte, duşmanu-ţi e mereu în urmă.

Când bogatul stă din muncă,
Alţii'n punga-i bani aruncă;
Când săracul sta pe loc,
Işi aruncă punga'n foc.

Cât suntem tineri, plini de dor,
Visăm aprinşi la viitor,
Pierzând al tinereţii scut,
Ne pare rău după trecut
Si-aşa,cu un surâs pe buze, sau plânsu'n ochi, prin vrerea sorţii
Noi, oamenii, de-a pururi curgem, nefericiţi, în valea morţii.

Despărţită'n doua, lumea are'nfrângeri şi izbânde,
Sau stăpâni sătui într'una, cum şi slugi, mai mult flămânde,
Si'nţelegi, dacă iei seama, că'n al vieţii mare crâng,
Slugile-s risipitorii, iar stăpânii, cei ce strâng.

Când vrăjmaşul, înainte-ţi, cu gând rău pe drum o ţine,
De eşti om, pe altă cale, ieşi în drumul lui cu bine
Si'ntunericul ce ţese gândul rău, în a lui tină,
Biruit va fi să fie de a binelui lumina.

Când copilului, nuiaua nu-i stă - sfânt, la poarta minţii,
Râde fericit copilul, dar, pe urmă, plâng părinţii.

Inşelat, nebunul ţipă,
Urlă, spumegă şi zbiară,
De s'adună într'o clipă,
Imprejurul lui o ţară.
Prostul plânge şi suspină, geme, sângeră şi zace;
Inţeleptul ia aminte pentru viitor şi tace...

In călătoria lungă, cea fără de'ntors în veci,
Din ce strângi o viaţă'ntreagă, nu mai iei nimic, când pleci;
Zboară'n slăvile senine
Numai sufletul din tine!
Ca să prinzi, deci, fericirea, omule, până ce mori,
Să nu strângi comoara'n juru-ţi, strânge'n sufletu-ţi comori!

Cu nădejdea, fără muncă,
Nu-ţi răsare grâu în luncă,
Dar cu amândouă'n plug,
Umpli lunca de belşug.

Fără vrere, proştii sufăr şi sunt prigoniţi de soartă,
Pentru faptul că, pe limbă, inima mereu şi-o poartă...
Cu'nţelepţii însă, soarta, după vrerea lor şi-o schimbă,
Fiindcă ei, întotdeauna, îşi ţin inima sub limbă.

De-ai luat o hotărîre, când mânia urlă'n tine,
Vin nenorociri o mie, numai binele nu vine,
Căci mânia, dându-ţi sfatul, cu-al ei glas de uragan,
Nu ţi-l dă ca un prieten, ci ţi-l dă ca un duşman.

In grădina largă-a vieţii, când zefiri-aduc fiori,
Fluture e orice tânăr, iar femeile sunt flori...

Fluturilor, luaţi seama, când zefirii vă'nfioară,
Caci sunt flori care dau viaţă şi sunt flori care omoară.

Tinere, sub slava lumii, deschizându-ţi viaţa, poarta,
După cum iţi va fi vrerea, îţi vei face singur soarta;
Avuţii şi ranguri multe stau în faţa ta şi-aşteaptă
Să le cucereşti pe toate, să te'nalţi din treaptă'n treaptă.
Năzuind spre fiecare, toate pot fi ale tale,
Insă, ca s'ajungi la ele, ai sub cer numai o cale:
Calea muncii, de pe care, tu să nu calci la o parte,
Ci să mergi mereu, cu dorul, mai departe, mai departe.

Dintr'un cuib, cazu odată, un biet pui de rândunică,
Pe când jos pândea, cu gura larg deschisă, o pisică;
Si'nghiţindu-l, pisicuţa glăsui spre sora-i sură:
"Vai, ce-ar fi păţit micuţul, dacă nu-l prindeam în gură?"
Milostive, fără seamă, de-atunci, bietele pisici
Fac de strajă pe la cuiburi de mierloi şi rândunici,
Pierzând până chiar şi somnul, sub vreo streaşină sau pom.
Si la fapte de-aşa bine, s'a'nvăţat şi bietul om.

Necinstitul îşi vrea casa strălucită cu-orice chip,
Dar clădind-o, el îi face temelia pe nisip...
Casa dreptului, colibă numai dac'ar fi, e încă
Un palat cu porţi de aur şi cu temelii de stâncă.

Dintr'un pai ţi-ai face cârjă, vai, nevolnicule om,
Aşteptând un rod să-ţi deie orice floare, orice pom!
Nişte flori sunt şi copii prea adesea, şi-astfel, vai,
Pe-a lor floare de te sprijini, îţi faci cârjă dintr'un pai.

De cel ce pururi zice *"eu"*,
Cât vei putea, să fugi mereu,
Căci un asemeni om, la bine,
Gândeşte numai pentru sine.

Te-a bârfit al tău aproape? Nu te'ndurera de fel!
Se'nţelege prin aceasta că eşti mai presus de el
Si, când el este nisipul, iar tu, pe nisip, cămilă,
Te'njoseşti pe tine însuţi, dacă nu-l priveşti cu milă.

Unii oameni, mulţi la număr, săvâşind un pic de bine,
N'au în suflet nici nobleţa prea umilelor albine;
Omul mic, făcându-ţi bine, cât mai mult, în schimb, îţi cere,

Dar albina niciodată n'a cerut, pentru-a ei miere.

Că adevăraţii oameni sunt prea rari, e taina firii:
Dacă n'ar fi şi scaieţii, n'ar avea preţ trandafirii.

Intr'o zi, când vom închide genele, în zisa *"viaţă"*,
Ochii noştri, dintr'odată, se vor limpezi de ceaţă:
Mii de sori, de pretutindeni, neumbriţi de nici o tină,
Ne vor da dumnezeiasca, nesfârşita lor lumină;
Fluturi nevăzuti de nimeni, albe, sufletele noastre,
Vor cuprinde necuprinsul hău al slăvilor albastre
Si atunci vom înţelege, sub eterna dimineaţă,
Cum ca viaţa ne-a fost moarte şi că moartea este viaţă.

Frate, fiecare faptă s'o desăvârşeşti învaţă,
Ca pe cel din urmă bine, ce mai poţi, să-l faci în viaţă!
Fiind astfel, toată viaţa sclavul binelui, mereu,
Iţi vei face singur scară să te urci la Dumnezeu.

E Dumnezeu în orice floare,
In orice spic, în orice pom,
In toate razele de soare
Si'n tot ce vede bietul om.
Si orbii văd pe Dumnezeu
In largul necuprinsei firi,
Dar printre cei cu ochi, mereu,
Sunt orbi ce nu-L văd nicăiri.

Când te-a cotropit necazul - oricât el ar fi de mare -
Stând ca'n faţa unei ape, pune-ţi singur o'ntrebare:
"Apa-i lată şi adâncă... oare vei putea s'o treci?"
Si răspunsul vine singur: *"Dă din mâini, că nu te'nneci!"*

Omule, care pe lume ai un fiu ce-ţi zice *"tată"*,
Dacă vrei, pe a ta frunte să nu cadă nici o pată,
Săvârşeşte orice faptă, care-o săvârşeşti în viaţă,
Ca şi cum, în acea clipă, fiul tău ar fi de faţă.

Istoviţi de chinul foamei, întâlnind un om şi-un câine,
Fiecăruia, o vreme, i-am dat sfertul meu de pâine...
De la fapta mea de bine, n'a trecut decât un an:
Câinele mi-i azi prieten - omul mi-e de mult duşman!
Sunt mâhnit de-atunci într'una, cum voi fi mâhnit şi mâine,
Auzind ca X, la suflet, nu e om, ci e un câine.

Pururea, înţelepciunea are culmi ce urcă'n stele
Si, de veacuri, fericirea stă pe culmile acele;
Aşa dară, fericirea, în zadar o cată unii,
Dacă nu pot să atingă culmile înţelepciunii.

Toţi cei josnici, şi cu şerpii au asemănări adânci:
Atât unii, cât şi alţii se târăsc mereu pe brânci,
Iar când stai să le faci bine, singur te-ai închis în cuşcă,
Fiindcă şarpele e şarpe: dacă-l bagi în sân, te muşcă.

Pe bârfitor ţi-l ştii duşman, tăios ca lama de oţel
Si, când ar vrea să te lovească, tu poţi să te fereşti de el;
Dar omul care linguşeşte e şi mai mult primejdios,
Iti poate fi duşman de moarte şi nu poţi să-i dai masca jos.
De-aceea, seara, la icoană, când vine ceasul să te culci,
Te roagă: *"Doamne, mă fereşte de oamenii cu vorbe dulci!"*

Te'nspăimânţi că vine moartea? Fii cu zâmbetul pe faţă,
Si, din cartea'nţelepciunii, azi, un adevăr învaţă:
Moartea nu va fi amară, când veni-va să te culce,
Cum 'nainte de fi'n viaţă, nu simţeai că viaţa-i dulce.

Când grăieşti: *"Voi face mâine"*, rodul muncii tale-l scazi,
Fiindca mâine se prea poate, întru veci de veci să cazi:
Sigur că dă rod e numai ceea ce poţi face azi.

Orele pierdute'n lene fură din al tău tezaur,
Căci, pierzând acele ore, zvârli, cu pumnii, bani de aur.

Când nebunului-i dai tunul şi el pune'n tine tunul,
Tu eşti vinovat de moartea-ţi, nu e vinovat nebunul.

Prietenul, ca şi vinul, nou nu-ţi e mereu spre falǎ;
Ti se pare bun şi-i dulce, dar, de multe ori te'nşală.
Ca şi'n vin, deci, în prieteni, de ai cap între urechi,
Inima ta să se'creadă, numai când sunt cât mai vechi!

Nu gândi că-ţi sunt prieteni cei care la tine vin
Când ai masa'mbelşugată şi'n pahare curge vin.
Dacă n'ai avea belşugul şi pe vatră nici trei cetini,
Ai vedea că'n sărăcie, eşti sărac şi de prieteni.

Ca un munte e viaţa:

La suiş te'mbată, zbori,
Dar, după ce-i guşti dulceaţa,
Pururi istovit cobori.

Mereu nemulţumit de soartă, tu, vierme, mânii pe Preanaltul,
Râvnind, în marea-ţi lăcomie, la bunurile ce-are altul
Si nu iei seama la mulţimea celor cari, pătrunşi de jale,
Indură foamea şi suspină, râvnind la bunurile tale.

Tânăra ce, pentru aur, se desprinde dintre fete
Si s'agaţă de bătrânul ostenit, cu bruma'n plete.
E un trandafir-jăratec, care frăgezimea-şi pierde,
Aninat de-o uscătură, fără nici o frunză verde.

In zadar îţi înalţi glasul către slăvile senine;
Dumnezeu e pretutindeni, pretutindeni, deci, şi'n tine...
Iţi aude chiar şi gândul, dacă'n gându-ţi e vreun bine.

Plângi că ţi s'a stins odorul, cea mai scumpă-a ta comoară?
Nu uita că tot ce naşte trebuie cândva să moară...
Tu suspini mereu, iar ochii-ţi, plini de lacrimi, plângu-l bieţii,
Ca de-abia atunci odoru-ţi răsărise'n pragul vieţii?
Dumnezeu a rupt o floare din grădina lui acum,
Cum rupi şi tu lacrămioara slăvitoare de parfum...
Deci, nu plânga floarea ruptă! Tina ei s'a'ntors în tină,
Pe când sufletul - parfumul - umple-a raiului grădină.

Eşti bogat, cu sărăcia dacă pururea te'mpaci!
Dar, când ai comori si totuşi, tot mai multe vrei să faci,
Eşti, într'adevăr, pe lume, un sărac între săraci.

Omul are-ades în sine culmi ce, slăvii i-ating domul,
Dar nici animal mai josnic nu e altul decât omul.

Către cer înalţă omul rugăciuni fierbinţi de foc,
Insă el nu cere minte, cere pururea noroc,
Fără să-şi dea seama, bietul, că, de când grăim cuvinte,
Mintea poate da norocul dar norocul nu dă minte.

Risipa e o rătăcită, de-a pururea cu tristă soartă,
Ce-ajunge iute cerşetoare la a economiei poartă;
Economia, dimpotrivă, întotdeauna are-avere
Si'n timp ce-atâţi îi cer o pâine, ea, de la nimenea nu cere.

Prin iubire-adevărată,
Aduci urii nimicire,
Dar, prin ură, niciodată,
Nu-ţi aduci, în schimb, iubire.

Diogene, Diogene, sub al omenirii dom,
Tu, cu felinarul ziua, n'ai putut găsi un om.
Mii de ani, de-atunci trecură, lumea năzuind anume,
După placul tău să facă oameni mii şi mii pe lume;
Dar, de-ai re'nvia din moarte, mai învins ar fi să cazi,
Căci un om, cu felinaru-ţi, n'ai putea găsi nici azi.

Adevărul şi lumina sunt puteri ce'n veci unite,
Printre toţi biruitorii, trec mereu nebiruite,
Fiindcă, oricât întuneric le-ar sta'n temniţă de pază,
Din izvorul sfânt, afară, tot mai scapă câte-o rază
Si-acea rază strigă lumii, cu puterea ei adâncă,
Pân'ce temniţa se sparge, chiar de-ar fi săpată'n stâncă.

Făţioare, nu ai dreptul de-a te plânge nicidecum,
De scăderile acelor printre cari alergi pe drum;
Câtă vreme - trăind viaţa - sufletul din biata-ţi tină,
Peste umbra celorlalte nu revarsă doar lumină.

Cred unii cum că fericirea e'n bani şi'n viaţa din palate,
Iar alţii spun că stă ascunsă în muncă şi în sănătate.
Ca cei dintâi, nefericită, gândeşte-aşa, o'ntreagă turmă;
Eu însă gust din fericire, gândind la fel cu cei din urmă.

Când zice cineva *"comoară"* la aur sau argint, el minte:
Comorile adevărate sunt doar în suflet şi în minte,
Că'n timp ce unele sunt bunuri care se spulberă şi pier,
Cu celelalte pleci din viaţă şi sui la Dumnezeu în cer.

Inţeleptu'n casă mică stând, fiinţa să şi-o culce,
Orişice amărăciune, i se pare mai mult dulce;
Prostului, în casă mare,
Cele dulci îi par amare.

Cu trei soiuri de metehne, omul-om nu stă de brâu:
Cu beţia, cu necinstea şi cu viaţa de desfrâu.

Scumpe frate, omenia nu-i decât un ban de aur
Ce, cu cât îl cheltui-vei, ai s'aduni mai scump tezaur.

Sufletul tău şi pământul, de-o potrivă sunt grădină
Unde, orişice sămânţă prinde iute rădăcină;
Deci, cum vrei tu, în grădină pui cucută cu otravă,
Sau crini albi a căror vrajă te ridică până'n slavă.

Pe ogorul tău din suflet fă, cât poţi mai mult, să plouă
A credinţei întru Domnul binefăcătoare rouă,
Căci sub ea'ţi rodeşte lanul fericire-adevărată,
Ce te'nalţă până'n slavă şi nu moare niciodată.

Când mânia ne cuprinde, vedem negru totdeauna,
Ca şi cum ne-ar prinde noaptea şi s'ar stinge'n slavă luna...
In asemenea clipite, stai pe loc şi fără glas,
Căci prăpastia se cască, mai la fiecare pas.

La toţi regii şi păstorii, grija'n veci nu se mai curmă;
Si-unii şi-alţii, de-o potrivă, au în grijă câte-o turmă
Si ei ştiu că orice turmă, ne'ndoios, se poate pierde,
De-i lipsesc izvoare limpezi şi păşuni cu iarbă verde.

Măcar de două ori pe an,
De-arunci săracului un ban,
N'arunci un ban, ci aur greu;
Dai împrumut lui Dumnezeu.

Gloria şi avuţia sunt ca apa cea sărată:
Cu cât bei, îţi creşte setea, fără s'o stingi niciodată!
Numai când se'ndură moartea să te-adape cu-a ei rouă,
Pentru totdeauna-ţi taie setea pentru amândouă.

Fără gând, plecându-ţi vorba, ai putea să-ţi sapi mormântul;
Mai curând s'azvârli o piatră negândind, decât cuvântul.

Pentru orice om, de-a pururi, ochii sunt a doua gură,
Căci prin ei, fără cuvinte, poţi să spui în ce măsură
Porţi în sufletu-ţi iubire, nepăsare, dor, sau ură.

Sunt oameni răi, cu suflet negru, a căror blestemată mână
Loveşte încă şi ucide, chiar după ce-a ajuns ţărână;
Iar unii sunt la fel cu fânul ce'n vară, potopit de floare,
Te mai îmbată înc'odată - cosit - în clipele când moare.
Tu, frate, roagă-te Acelui ce ţine-a oamenilor turmă,
Cu cei dintâi să nu te-asemeni, ci fii la fel cu cei din urmă!

Dimineaţa unei zile - tinereţea unei vieţi -
Indoit, în fiecare, poţi munci şi poţi să'nveţi.
Cei care'nţeleg aceasta prind sorite dimineţi.

Ai căzut? Alungă-ţi jalea, căci un înţelept a spus:
Cine cade se ridică, uneori, cu mult mai sus.

Glorie, comori, iubire - sclave - nu-ţi rămân în casă;
Toate sunt înşelătoare: când le crezi, mai mult te lasă.
Moartea nu e tot asemeni: când la căpătâi îţi vine,
Impotriva celorlalte, nu mai pleacă de la tine
Si, cu toate-acestea, pururi, până'n clipa'n care mori,
Fugi de ea, răpit de glorii, de iubire şi comori.

O comoară nevăzută, sau, ascunsa'nţelepciune,
Fie cât de necuprinse, amândouă, la ce-s bune?
Dacă soarele n'ar arde, cine-ar şti de-al său cărbune

Dacă'n sufletul tău, mila nu-i o candelă săracă,
Dă săracului o pâine, fără ca el rugi să-ţi facă...
Fructul care'n pom se coace cade singur de pe cracă.

Tu care ai doi ochi şi astfel, întreaga fire'n ei o sorbi,
De vrei să mergi cu înţelepţii, priveşte pururea la orbi,
Să vezi că niciodată orbii, cu mers mai mult decât domol,
Nu fac un pas dacă nu-s siguri că nu vor pune pasu'ngol.

Când eşti singur, să nu cauţi ca să pui mulţimii frâu:
Paiul nu stă niciodată împotriva unui râu.

Ne'ndoios că sunt în stare, învăţaţii lumii mele
Să măsoare depărtarea de la noi şi pân' la stele.
Mintea lor străluminată poate încă să măsoare
Câtă apă e'n oceane, câtă lavă arde'n soare;
Insă sufletul - această taină grea, nedeslegată -
N'au să poată învăţaţii să-l măsoare niciodată!
Astfel că, prin poarta morţii, el zbucneşte'n larga fire,
Ne'ncăpând nemărginirea-i decât în nemărginire.

Dacă n'am avea credinţa, spre altare să ne poarte,
Am fi nişte viermi ce-am merge, pe 'ntuneric, înspre moarte.

Omule, tu, nu odată mi te-ai plâns, cu lung suspin,

Că cireşul din grădină îţi aduce rod puţin;
Insă eu te'ntreb acuma, plânsul fără să-ţi ascult:
Cum ţi-ai îngrijit cireşul ca să-ţi deie rod mai mult?

Câinelui ce-aţine drumul, se repede să te-atace,
De-i răspunzi, mai dârz te latră, dacă taci, te lasă'n pace.
Omule, pe drumul vieţii, în afară de-a ta vatră,
Nu răspunde-acelui semen care iese şi te latră,
Căci şi omul care latră, azi pe unul, pe-altul mâine,
Când nu-l bagi în seamă, tace, precum tace orice câine.

Când n'ai bani, dacă te-ai duce la oricare negustor,
Vii acasă fără fructe, cât ţi-ar fi de fructe dor!
Inspre ceruri când vei merge, dacă fapte de-aur n'ai,
Dumnezeu, cum vrei să-ţi deie fructele ce ţine'n rai?

In iubirea ne'ntinată de nimic din tot ce moare,
In zadar arunci mocirlă, strălucirea să-i omoare;
Poate murdări noroiul razele ce vin din soare?

Dacă n'ai muncit, e lege, nu ai dreptul la răsplată;
Iei câştigul fără muncă? Pui pe fruntea ta o pată.

Viaţa, mare'nvolburată! Cine vrea, plutind, s'o treacă,
Va să ştie'ntâi o lege: de nu dă din mâini, se'nneacă.

Mulţi din oameni, fără minte, ar dori să nu mai moară,
Deşi-i bat grozave vânturi şi puterile-i doboară.
Dacă-ar fi să moară Moartea şi-ar rămâne chinu'n vad,
Plin de gemete, pământul, n'ar mai fi decât un iad.

Pentru unii, adevărul, în a vieţii lor cărare,
Nu-i decât un pom netrebnic şi cu fructele amare;
Dar din gloata omenirii, doar acela este om,
Care gustă cu plăcere fructele acestui pom.

Inima de ură plină e o pivniţă 'ncuiată,
Unde soarele din slavă nu pătrunde niciodată.
Vai de omul care are inima de ură plină,
Când el nu-i decât un vierme'n pivniţa fără lumină.

Unii oameni, pe-ai lor semeni, îi dispreţuiesc în taină,
Cu greşită judecată, judecându-i după haină.
Aceşti oameni n'au s'ajungă la a 'nţelepciunii poartă,

Alegându-şi caii numai după şaua care-o poartă.

Dac'ar şti ce lung e drumul, cât îl au de mers sub cer,
Unii oameni ar pretinde cerului opinci de fier;
Dar, ca scut având răbdarea, dintre oameni, cei mai mulţi
Merg pe drumurile lumii, toată viaţa lor, desculţi.

Linguşirea-i ascultată totdeauna cu nesaţ,
Dar ea pururea întinde linguşitului un laţ;
Aşa dar, mai sincer este omul ce-ţi arată ură,
Decât cel ce poartă pururi linguşirea'n a lui gură.

Cei care muncesc o viaţă şi comori mereu adună,
Ca să lase, după moarte, la copii, o viaţă bună,
Din copiii lor fac trântori care-si vor munci doar dinţii
Să mănânce toată viaţa ceea ce au strâns părinţii.

Ah, poetule, ia seama să nu cânţi în al tău cântec
Pe-acei oameni care nu au decât pungă, seu şi pântec;
Căci pe biata poezie, totdeauna o alungă
Acei oameni care nu au decât pântec, seu şi pungă.

Până chiar şi cerşetorii bine oamenilor fac,
Căci, văzând ale lor zdrenţe şi'ntreg traiul lor sărac,
Câţi săraci nu simt pe lume mângâiere-adeseori
Că ei încă au o pâine şi că nu sunt cerşetori?

Nu căta să legi doi tineri, în nădejdea că faci bine:
Unul din cei doi, adesea, pierde zilele-i senine
Si, oricâtă ţi-ar fi truda, răsplătirea ţi-e la fel:
Ori ea, pururi te blestemă, ori te duşmăneşte el.

Dacă nu poţi da o pâine celui ce, plângând, îţi cere,
Spune-i, cel puţin, o vorbă să-i aducă mângâiere;
Dacă simţi că'n geană-ţi mila face-o lacrimă s'apară,
Celui care'ntinde mâna, îi faci dar o piatră rară.

In orice inimă, iubirea îi poate urii lăsa locul,
Oricât de sfânt, oricât de mare, la început i-ar fi fost focul;
In inima de mamă, însă, pe veci odorul ei să-şi poarte,
Iubirea e nemărginită şi trece dincolo de moarte.

Mai presus de'nţelepciunea multor oameni, se cuvine
Să vă spun că se ridică înţeleptele albine:

Ele ştiu de mii de veacuri că unirea e putere;
De n'ar fi ştiut aceasta, n'ar fi fost pe lume miere.

Mai curând îşi fac prieteni, sau pot fi poftiţi la nuntă
Cei cu zâmbetul pe buze, decât cei cu fruntea cruntă...
E un adevăr pe care ştie-l azi tot muritorul:
Soarele, întotdeauna, este mai dorit ca norul.

Limba prostului, când merge, nu-i decât un dobitoc
Care fuge înainte, judecata-i stând pe loc.
Dacă ai un dram de minte, tu, nepoate, ţine minte:
Limba ta să meargă'n urmă, judecata înainte.

Rătăciţilor acelor care'n lume spun mereu
Cum că lumea-i o'ntâmplare şi ca nu e Dumnezeu,
Aţinându-le cărarea, întrebare azi le fac;
De ce grâul - pâinea lumii - nu-l culegem din copac?
De ce pomii de pe lume n'au drept roade pietre grele
Si, cu-asemeni roade, ramii, nu se'nalţă pân'la stele?
De ce soarele, în loc de milostiva lui lumină,
Nu revarsă întuneric pe smintita noastră tină?
Si de ce, de mii de veacuri, firea'nteagă, cu-ale sale,
Ascultând aceeasi lege, merge'n veci pe-aceeaşi cale?
N'au să ştie rătăciţii şi, de-aceea le spun eu:
Stau, de-asupra tuturora, vrerile lui Dumnezeu.

Răutatea e un vierme care roade'n adevăr
Inima celui ce-o are, ca si viermele din măr...
Deci, cum mărul ros de vierme, cade singur jos din pom,
Tot aşa, din slava lumii, cade şi hainul om.

Inşirând cuvinte multe, la icoane, orice-ai spune,
Când le spui numai din gură, n'ai făcut o rugăciune;
Două vorbe sunt destule, chiar când limba-ţi este mută,
Dacă inima ta strigă, din adâncu-i: *"Doamne-ajută!"*

Omule, pământul cere să'mplineşti anume legi,
Dacă vrei, din a lui tainiţi, pâinea vieţii s'o culegi.
După cum tu împlini-vei legea brazdelor de tină,
Culegi pâine ca zăpada, sau ca smoala, de neghină.
Tot asemenea şi cerul are legi ca să te poarte,
La o moarte fără viaţă, sau la viaţă fără moarte.

- Sfârşit -

Postfaţă

Toate generaţiile care au vieţuit între cele două războaie mondiale şi mai târziu, au fost legănate de dulcea viersuire a lui Vasile Militaru. Fabulele lui, recitate cu deliciu la serbările şcolare, au avut un caracter educativ, adeseori salutar pentru nişte copii trăind într'un secol bântuit de tot felul de scepticisme şi tentaţii; alteori poezia lui avea un sentimentalism puţin desuet, dar plin de farmecul autenticităţii, încât ajunseseră să fie murmurate de toate categoriile de oameni.

Viaţa lui Vasile Militaru a fost scânteietoare, afirmarea lui în literatură, fără obstacole, datorită uşurinţei cu care versifica; ritmica lui cuceritoare l-au impus din prima clipa generaţiei de poeţi şi scriitori de la începutul secolului nostru.

S'a născut la 21 septembrie 1886, într'un sătuc din judeţul Ilfov - Dobreni-Câmpurel. Era fiu de plugar şi a păstrat în el, până la moarte, în ciuda influienţelor secolului, toată poezia ţărănească, sensibilitatea nealterată şi filosofia poetică a ţăranului român. Si cred că în această autenticitate sufletească rezidă, nu numai valoarea poeziei sale, ci si tăria neclintită cu care a înfruntat vitregiile vremilor istorice.

La vârsta de 21 ani, Vasile Militaru era deja recunoscut ca poet de către Duiliu Zamfirescu, prin poeziile pe care le publica în revista *Literatura şi Arta Română*, condusă de D. Niculae Pătraşcu. Vlahuţă şi Delavrancea i-au recunoscut din primul moment harul poetic şi l-au luat ca pe un pupil al lor. Prin intervenţia lor a putut ocupa un post la Ministerul Lucrărilor Publice, asigurându-i astfel un minimum material de viaţă ca să poată crea.

Poet de o mare prolificitate, el publică rând pe rând volume de poezii şi poeme dramatice în versuri care îl fac tot mai cunoscut: *Stropi de roua, Cântare Neamului, Ilinca, Harul Busuiocului*, (ambele piese săteşti în versuri) *Doina* şi *Graur cel Nesocotit* - două volume de poveşti în versuri.

Intre 1927 şi 1930 Vasile Militaru publică în ziarul *Universul*, seria de *Fabule*, pe care apoi le va aduna într'un

volum, care l-a proiectat în rândul marilor noştri fabulişti: Donici, Grigore Alexandrescu, etc. Despre *Vorbe cu Tâlc*, vorbeşte însuşi autorul.

Poetul Vasile Militaru a murit în închisoarea Ocnele Mari, pe data de 8 iulie 1959. Ca toţi marii oameni ai neamului nostru, el a trebuit să sufere prigoana comunistă, al carei scop era distrugerea spiritualităţii româneşti, exterminarea intelectualităţii, înlocuirea adevăratei culturi naţionale prin una de împrumut, falsă şi subordonată Rusiei Sovietice.

O parte din opera sa poetică de închisoare s'a pierdut, o altă parte a fost salvată datorită faptului că poemele lui au fost învăţate pe de rost de colegii de celulă şi astfel ne-au fost aduse nouă.

Ne facem o datorie din a menţiona aici rolul important al soţiei poetului, Doamna Titi-Barbu Militaru, care a stat alături de poet în tot timpul, l'a încurajat, l'a susţinut şi nu l'a uitat nici până astăzi, la vârsta ei de peste 84 ani.

Pr. Gh. Calciu

Cuprins